

บทสรุป : แนวทางการทำวิทยานิพนธ์ ของนักศึกษาสาขาการวัดผลและวิจัยการ ศึกษา ตามทัศนะของอาจารย์ผู้สอน

ผู้รวบรวม

* ผศ. สมนึก ภัททิยธนี

** นิสิตปริญญาโท

จากการจัดประชุมสัมมนาวิชาการวัดผลและวิจัยสัมพันธ์ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 15-16 กรกฎาคม 2536 ณ ห้องราชพฤกษ์โรงแรมแก่นอินน์ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งจัดโดยภาควิชาประเมินผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในช่วงภาคบ่ายของวันที่ 16 กรกฎาคม 2536 ทางคณะผู้จัดได้เชิญให้อาจารย์ผู้สอนที่เข้าร่วมงานครั้งนี้สถาบันละ 1 ท่าน (รวม 7 สถาบัน) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับ "การนำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาสาขาการวัดผลและวิจัยการศึกษา"

ทัศนะของอาจารย์แต่ละ ท่านสรุปได้ดังนี้

1. รศ. ดร. บุญเรียง ขจรศิลป์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตมักจะมีปัญหาในลักษณะคล้ายคลึงกัน ดังนี้

1. การหาหัวข้อว่า "จะทำวิทยานิพนธ์เรื่องอะไร" หรือไม่ทราบว่าจะทำอะไร วิธีแก้ปัญหาก็คือ ให้เริ่มต้นจากปัญหาที่ยังค้างอยู่หรือปัญหาจริง ๆ ที่ยังแก้ไม่ได้ เช่น ปัญหาจากครู ปัญหาจากเด็ก หรือปัญหาจากกระบวนการปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งปัญหาเหล่านี้สามารถแยกแยะออกมาเพื่อค้นหาคำตอบได้อย่างมากมาย

2. ทางภาควิชาไม่ได้เน้นการทำวิทยานิพนธ์เฉพาะด้านระเบียบวิธีวิจัย แต่ยังมีวิจัยด้านเนื้อหาด้วย

3. การวิเคราะห์ข้อมูลต้องตอบจุดมุ่งหมายไม่ใช่ต้องใช้สถิติขั้นสูงเสมอไป

---

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม

** นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการวัดผลการศึกษาภาคพิเศษ รุ่นที่ 5 (พ.ศ. 2535) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม (นางแพรวพรรณ จันทร์อัมพร นางแพรวพร สุวพงษ์ นายมงคล ไชยประดิษฐ์ และนายประเวช การินทร์)

4. การสร้างเครื่องมือ ในการสร้างเครื่องมือที่ควรคำนึงอยู่เสมอว่า การใช้เครื่อง
ของคนอื่นหรือแปลจากเครื่องมือต่างประเทศ ต้องนำมาหาค่าประสิทธิภาพของเครื่องมือใหม่ทุกครั้ง
เพราะกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกัน

การอ่านและศึกษาค้นคว้าวารสาร เอกสาร บทความและผลงานวิจัยต่าง ๆ
สำคัญและจำเป็นมาก เพราะจะทำให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ ตลอดจนแนวทางในการสร้างเครื่องมือ ได้
เป็นอย่างดี

5. การเขียนรายงานการวิจัย ส่วนมากมักจะเป็นกังวลกับผลที่ได้จะไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน
ดังนั้น จึงไม่ควรเป็นกังวลให้มากนัก ให้รายงานตามผลที่เกิดขึ้นจริง

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับตัวนิสิต จะต้องขยันเข้าห้องสมุด ค้นคว้าผลงานวิจัย บทสรุป
และข้อเสนอแนะจากงานวิจัยเก่า ๆ เพื่อให้เกิดแนวความคิดใหม่ ๆ ที่คนอื่นเขายังไม่ได้ทำ

2. รศ. ดร. ต่าย เชียงดี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (สาขาวิจัย)

เสนอแนะขั้นตอนและแนวทางการจัดทำวิทยานิพนธ์ ดังนี้

- ขั้นที่ 1 เสนอหัวข้อผ่านภาควิชา โดยพิจารณาว่าเป็นความรู้ใหม่หรือเป็น
การประยุกต์ใช้หรือไม่ และไม่ซ้ำซ้อนกับวิทยานิพนธ์ที่ทำมาแล้ว
- ขั้นที่ 2 เสนอเค้าโครงโดยละเอียดผ่านสาขาวิชา ซึ่งสาขาจะพิจารณาว่า
- ตอบปัญหาการวิจัยได้หรือไม่
- ขั้นตอนในการทำ คำตอบน่าเชื่อถือได้หรือไม่
- ขั้นที่ 3 เข้ากรรมการคณะ (ผ่านสาขาวิชาและแก้ไขแล้ว) ซึ่งจะเป็นการ
พิจารณากว้าง ๆ เช่น ชื่อเรื่องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ขั้นที่ 4 เข้าบัณฑิตวิทยาลัย

ในสาขาการวิจัยนี้จะเน้นเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยการประเมินโครงการ และการวิเคราะห์
ที่แปลออกไป

3. รศ. ดร. สุธรรม จันทร์หอม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (สาขาวิศวะ)

1. เน้นการสร้างเครื่องมือ และจัดให้มีวิชาสัมมนาเพื่อให้นักศึกษาได้ศึกษาและ
วิจารณ์เค้าโครงของคนอื่นเพื่อนำมาคิดในส่วนที่ตนเองสนใจ

- นำเสนอผ่านอาจารย์ประจำวิชาสัมมนา ภาควิชา สาขาวิชา และคณะกรรมการ
การทำวิทยานิพนธ์

2. จะเขียนอะไรก็ตามขอให้คนอื่นศึกษาเรียนรู้ได้ด้วย
3. สรุปการทำวิจัยต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์
4. อนาคตจะร่างสาขาวิจัยและประเมินผลในระดับปริญญาเอก

4. รศ. ดร. ส. วาสนา ประวาลพฤษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ระดับปริญญาโทเปิดสอน เฉพาะสาขาการวัดผลการศึกษามาตลอด เพราะประเทศไทยยังมีนักสร้างแบบทดสอบไม่เพียงพอ ทั้งนี้จะพยายาม Creative test จะไม่ Adap และ Adop ส่วนการเลือกประธานควบคุมวิทยานิพนธ์นี้คัดเลือกเองโดยพิจารณาจากความถนัดและวิชาที่อาจารย์สอน

แนวทางการทำวิทยานิพนธ์

1. แนวทางหลักของภาควิชา คือ การสร้างแบบทดสอบ
2. เตรียมเป็นผู้นำ ในการสร้างแบบทดสอบไปใช้ในสาขาต่าง ๆ โดยให้สาขาต่าง ๆ พิจารณาคุณลักษณะในหน่วยงานของเขาแล้วฝ่ายภาควิชาจะแนะนำการสร้างแบบทดสอบให้
3. การทดสอบทฤษฎี หรือ รูปแบบของการวัด ในระดับปริญญาโทเรียนน้อย จึงมุ่งเน้นพิสูจน์ทฤษฎีการวัด
4. แนววิจัยใหม่อีกด้าน คือ การวิจัยเชิงประเมิน โดยพัฒนาแนวทางการประเมินทั้งหลาย เพราะถ้าเครื่องมือไม่เด่น ต้องสร้างพัฒนาขึ้นมา

5. รศ. ดร. บุญชม ศรีสะอาด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม

การทำวิทยานิพนธ์นี้สิดต้องคำนึงหรือตระหนักในสิ่งต่อไปนี้

1. สนใจอย่างแท้จริง
2. เป็นเรื่องที่คุณคิดว่าทำได้สำเร็จ
3. เป็นเรื่องที่อยู่ในขอบเขตของเนื้อหาสาระในสาขาที่เรียน
4. เป็นเรื่องที่ภาควิชาที่รับผิดชอบมีนโยบายหรือส่งเสริมให้ทำ

เนื้อหาสาระที่จะทำวิทยานิพนธ์ในสาขาสถิติวิจัยวัดผลและการประเมินผลการศึกษา มีขอบเขตกว้างขวาง ซึ่งมีผู้ทำการวิจัยไว้แล้วมากมายจำแนกได้เป็น 12 กลุ่ม ดังนี้

1. การสร้างพัฒนาเครื่องมือ
2. การสร้างแบบทดสอบโดยใช้เทคโนโลยี (ใช้คอมพิวเตอร์สร้างข้อสอบ)
3. แบบทดสอบและเทคนิคการวัด
4. การพัฒนาทางการวัดผล เช่น พัฒนาเกณฑ์ประเมิน รูปแบบการประเมิน
5. แบบทดสอบชนิดเลือกตอบ เช่น
  - ผลการเรียงลำดับข้อสอบ
  - การตรวจให้คะแนนต่างกัน
  - ผลการเดา
  - จำนวนคำตอบไม่เท่ากัน
- ฯลฯ
6. ตัวแปรทางการวัดผล เช่น
  - ผลการสอบย่อย
  - ผลการสอบซ้ำ
  - ผลการเฉลยข้อสอบ
  - ผลการใช้จุดตัด
  - อิทธิพลของการสอนซ่อมในเวลาที่แตกต่างกัน
7. การวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ เช่น
  - การวิเคราะห์แบบเมต่า
  - การวิเคราะห์ความลำเอียงของข้อสอบ
  - การสุ่มตัวอย่าง
8. การศึกษาตัวแปรทางการเรียนการสอน เช่น
  - การวัดสมรรถภาพต่าง ๆ
  - การวัดพฤติกรรมทางการสอน
9. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (มีงานวิจัยมากที่สุด)
10. ทฤษฎีใหม่ ๆ เช่น
  - IRT
  - เส้นโค้งของซาโต้
11. การประเมินโครงการและหลักสูตร
12. การศึกษากระบวนการ/สภาพปัญหาเกี่ยวกับการวัดผลเชิงปริมาณและ

เชิงคุณลักษณะ

6. ผศ. ดร. ศิริวิทย์ กุลโรจนภัทร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

มสธ. เปิดปริญญาโทแล้ว 3 สาขา คือ บริหาร การสอน และเทคโนโลยีทางการศึกษา
ในแผน 7 จะเปิดสาขาการวัดผลเพิ่มอีกสำหรับขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์ ได้เสนอแนะไว้ 3 ประเด็น
คือ

1. แนวคิดการทำวิจัย แยกเป็น 3 กลุ่ม คือ
  - 1.1 การวัดผล ทฤษฎีต่าง ๆ เช่น IRT, Item bias, Cut of Score
  - 1.2 การประเมินโครงการ
  - 1.3 สถิติที่เจาะลึก
2. วิธีการ ส่วนมากพบว่าเป็นการวิจัยต่างท้องถิ่นเท่านั้นควรใช้ Meta Analysis
3. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัย
  - 3.1 อาจารย์ที่ปรึกษา เลือกที่พบบ่อย อ่านเร็วและช่วยแก้ไขให้ได้
  - 3.2 ตัวนิสิต ต้องมีความคิดสร้างสรรค์และใช้ศาถา 3 ร. คือ รอบรู้ รวดเร็ว และรู้จักอาจารย์ที่ปรึกษา

7. ผศ. อรุณี อ่อนสวัสดิ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

เสนอแนะภาพรวมลักษณะวิทยานิพนธ์ของนิสิต ไว้ดังนี้

1. ควรตรงกับความสนใจของนิสิต
2. เลือกทำเรื่องใหม่ ๆ
3. ควรเป็นเรื่องที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงต่อสังคม
4. เป็นการทำวิจัย เพื่อนำทฤษฎีมาสู่การปฏิบัติ

คุณสมบัติของนิสิตในการทำวิทยานิพนธ์

1. ต้องรักการอ่านโดยเฉพาะ วารสารที่เกี่ยวข้องกับสาขา Dissertation (วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก)
2. เป็นคนช่างคิดช่างไตร่ตรอง ตั้งแต่ในระหว่างเรียน เช่น
  - ทำอย่างไรจึงจะเกิดเป็น Thesis
  - ทำไมจึงวัดแต่ตอนท้ายของผู้เรียน ยิ่งกับว่าก่อนหน้านั้นเขาไม่มี
ความรู้มาก่อน ทั้ง ๆ ที่ก่อนหน้านั้นเขารู้มาแล้วก็มี จึงน่าจะดูว่าเขามีความรู้เท่าไร สอนแล้วความรู้
เพิ่มเท่าไร

3. ต้องเป็นผู้ชอบจดบันทึกอย่างมีระบบ
4. ต้องมีความเชื่อมั่นในตนเอง
5. มีความสามารถในการเขียนถ่ายถอดอย่างมีระดับเหตุผล

ลักษณะของอาจารย์ที่ควบคุมการทำวิทยานิพนธ์

1. ต้องใจกว้าง ไม่ควรปฏิเสธทันที
2. ชยันให้กำลังใจนิสิต ทั้งทางกาย วาจา ใจ
3. ควรให้ข้อเสนอแนะทางวิชาการแก่นิสิตทันทีทุกโอกาส

8. รศ. ยาใจ พงษ์บริบูรณ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เมืองไทยกำลังจะถึงจุดวิกฤตในทางการวัดผลการศึกษา เพราะเราเน้นการหาคำตอบเพียงคำตอบเดียวในการเรียน นักเรียนชอบทำข้อสอบแบบเลือกตอบ ไม่รู้จักการเขียนและคิดค้นหาคำตอบด้วยตนเอง มุ่งเฉพาะคำตอบโดยไม่สนใจวิธีการแก้ปัญหา

ทำอย่างไรจึงจะทำให้การวัดผลมีประสิทธิภาพ

1. แก้ปัญหาการเรียนการสอน การนำหลักสูตรไปใช้
2. หันมาสนใจการวัดผลเชิงโครงสร้าง (Construction Measurement) เช่น
  - วัดในเชิงการสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน
  - วัดเพื่อคาดคะเนพฤติกรรมของนักเรียน

ข้อเสนอแนะด้านการทำวิจัย

1. ควรทำวิจัยเพื่อ
  - ส่งเสริมให้มีการทดสอบหลายรูปแบบในห้องเรียน
  - ศึกษารูปแบบโครงสร้างของความคิดเป็นรายวิชา
  - หาคความแตกต่าง
2. การทำวิจัยที่มุ่งตอบปัญหาในชั้นเรียน เช่น
  - ความสามารถในการเขียนตอบเชิงบรรยาย
  - องค์ประกอบของตัวแปรที่เราชอบหรือมั่นใจ โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อ

หาคำตอบ

- การใช้แบบทดสอบช่วยฝึกผู้เรียน ศึกษาว่าการใช้แบบทดสอบแบบนี้กับแบบ
อื่น ๆ ให้ผลแตกต่างกันอย่างไร

ยุทธศาสตร์ในการทำวิจัย

- ตั้งใจจริง ไม่ย่อท้อ
- ต้องอ่าน คิด เขียนตลอดเวลา
- มีความสัมพันธ์ที่ดีกับอาจารย์ที่ปรึกษาและแสดงให้เห็นว่าเรารู้จริง